

บทที่ ๑๐ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจครอบครัว

การเพิ่มพูนศักยภาพขีดความสามารถ การวางระบบบ่มเพาะทายาท และการกำกับดูแลทุนมนุษย์ระดับสากล

ผู้บรรยาย: ผศ.กวินพัทธ์ เลิศพงษ์มณี (อ.กวิน)

Asst. Prof. Kawinphat Lertpongmanee

ที่ปรึกษาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และธรรมาณูญ

ตระกูลธุรกิจ

SECTION 01

บทนำและความเป็นมาของการพัฒนาทุนมนุษย์

ทำไมสินทรัพย์ที่สำคัญที่สุดขององค์กรยุคใหม่จึงไม่ใช่เงินทอง แต่คือ "คน"

นิยามและความหมายของ HRD ในบริบททงส์

การพัฒนาศักยภาพเป็นระบบ

Human Resource Development: กระบวนการวางแผนอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ทักษะความรู้ และทัศนคติเชิงบวกของบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรและเตรียมความก้าวหน้าทางอาชีพในอนาคต

แกนหลักของธุรกิจครอบครัว

สายเลือดผู้สืบทอด: สำหรับธุรกิจครอบครัว "คน" ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่พนักงานมืออาชีพภายนอกเท่านั้น แต่หมายรวมถึง "สมาชิกครอบครัวและทายาท" ซึ่งเป็นตัวแทนในการสืบทอดมรดกและคุณค่าของตระกูลไปสู่รุ่นถัดไป

ความเห็นเชิงวิชาการจาก อ.กวิน

แม้ว่าเราจะมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าเพียงใดแต่งานที่ต้องใช้ "ความคิดสร้างสรรค์และคุณค่าตระกูล" ยังเป็นสิ่งที่เครื่องจักรทำแทนไม่ได้เลยครับ

SECTION 02

โมเดลโครงสร้าง ๓ ห่วงกับบทบาทขีดความสามารถ

ทำความเข้าใจมิติย่อยในกรอบครัว: ความเป็นเจ้าของ ธุรกิจ และสถาบันครอบครัว

| ๓ มิติหลักในการสร้างขีดความสามารถทุนมนุษย์

1. ความเป็นเจ้าของ (Owner)

มุ่งเน้นการบ่มเพาะทักษะในการเป็นผู้
ถือหุ้นที่มีจรรยาบรรณ การกำหนด
วิสัยทัศน์ นโยบายควบคุมระดับ
บอร์ด และกลไกการกระจายสิทธิ
ครอบครอง

2. ด้านธุรกิจ (Business)

เน้นการบริหารความเสี่ยง การลงทุน
นวัตกรรม ภาวะผู้นำ การจัดการ
ร่วมกับพนักงานมืออาชีพภายนอก
และระบบการตัดสินใจที่โปร่งใส

3. ด้านครอบครัว (Family)

เน้นสัมพันธ์สายเลือด การดูแล
สวัสดิการของเครือญาติอย่าง
รอบคอบ การปฏิบัติตามกติกาและ
ข้อตกลงในสภาตระกูลและธรรมเนียม
ครอบครัว

| มิตีย่อยที่ ๑ & ๒: ทักษะด้านเจ้าของและด้านธุรกิจ

👉 ทักษะด้านเจ้าของ (Owner Skills)

การคุมทิศทางนโยบาย: ทายาทต้องเรียนรู้หน้าที่การเป็นผู้ถือหุ้นที่มีจรรยาบรรณที่ดี (Fiduciary Duty) การตัดสินใจแต่งตั้งผู้บริหาร และเข้าใจนโยบายควบคุมโครงสร้างทางการเงินของบริษัท

👈 ทักษะด้านธุรกิจ (Business Skills)

การขับเคลื่อนในน่านน้ำการค้า: ครอบคลุมการสร้างธรรมาภิบาล การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ร่วมกับมืออาชีพ การบริหารความเสี่ยง และทักษะการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่มีข้อมูลรองรับ

มิตีย่อยที่ ๓: ทักษะด้านสถาบันครอบครัว

การพิทักษ์สัมพันธ์สายเลือดให้เหนียวแน่น

ในมิติ ด้านครอบครัว (Family) ทายาท ไม่เพียงแต่ต้องเก่งในห้องทำงาน แต่ต้องเข้าใจศิลปะในการอยู่ร่วมกันของเครือญาติ:

- ♥ ประนีประนอมเป็นหลัก: การเปิดใจรับฟังอย่างลึกซึ้งและจริงใจเพื่อประสานความขัดแย้ง
- 📁 เคารพธรรมเนียม: การนอบน้อมปฏิบัติตามมติของสภาครอบครัว (Family Council)
- 👨‍👩‍👧‍👦 สัมพันธ์ที่อบอุ่น: การสร้างสวัสดิการของสมาชิกอย่างยุติธรรม ไม่เอินเอียง

SECTION 03

ความท้าทายเชิงพฤติกรรมและปัญหาอดีตในตัวผู้สืบทอด

เจาะลึก 8 อุปสรรคทางจิตวิทยาที่พบบ่อยในการพัฒนาทายาทรุ่นต่อไป

๘ ปัญหาเชิงพฤติกรรมของทายาทรุ่นเยาว์

พฤติกรรมและอคติทางจิตวิทยาในบ้าน

การพัฒนาทุนมนุษย์ในกงสีมักต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรคทางอารมณ์
ค่านิยมที่ขัดแย้ง และช่องว่างทางวัยระหว่างสองเจเนอเรชัน:

- > ไร้ความมุ่งมั่น & ไม่รักธุรกิจ: ถูกถูกบังคับให้รับตำแหน่งโดยที่ไม่มีหัวใจรัก
- > ไม่รู้งานหนักเหมือนคนรุ่นแรก: ทายาทเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่สุขสบาย
- > สร้างปัญหาและหย่อนวินัย: มาสาย ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
- > ปมตำแหน่งเริ่มต้น: ควรเริ่มจากปฏิบัติการหรือกระโดดเป็นผู้จัดการทันที

กลยุทธ์พัฒนาศักยภาพเครือข่าย (ตอนที่ 1)

1. ตั้งพี่เลี้ยงดูแล (Mentorship)

กำหนดผู้บริหารอาวุโสที่มีบารมีหรือ
มืออาชีพภายนอก ทำหน้าที่คอยชี้แนะ
และเป็นโค้ชส่วนตัวให้กับทายาท
โดยตรง

2. การดึงมีส่วนร่วมในแผน

เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่ได้ร่วมจัดทำ
แผนการตลาด วางกลยุทธ์ และ
กำหนดทิศทางนวัตกรรมสินค้าเชิงรุก
ด้วยกัน

3. ประเมินทักษะสม่ำเสมอ

ทำการตรวจสอบช่องว่างทักษะ (Skill
Gap Analysis) อย่างเป็นกลาง เพื่อหา
แนวทางสนับสนุนการเรียนรู้ที่ใช้

กลยุทธ์พัฒนาศักยภาพเครือข่าย (ตอนที่ 2)

👉 4. ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

Intrapreneurship: สนับสนุนให้ทายาทลองสร้างธุรกิจย่อยใหม่ๆ ในเครือ หรือก่อตั้งกองทุนร่วมทุนภายในตระกูล (Family Venture Fund) เพื่อทดลองการบริหารความเสี่ยงด้วยตัวเองก่อนทำจริง

👉 5. งานชุมชนและการมีส่วนร่วมสภา

สร้างหัวใจแบบมีจริยธรรม: ดึงเครือข่ายเข้าร่วมงานด้านสิ่งแวดล้อม (CSR) ของบริษัท และเปิดพื้นที่ให้พวกเขาร่วมระดมสมองในสภาครอบครัวเพื่อเข้าใจสัมพันธ์องค์กร

SECTION 04

เส้นทาง ๗ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมแก้ภัยพิบัติ

กระบวนการสร้างความพร้อมจากบ้านสู่คณะกรรมการบริษัทตามมาตรฐานสากล

เส้นทางการเรียนรู้และบ่มเพาะทายาทระยะยาว

1. รักและแนะแนวทาง

(LOVE & GUIDE)

สร้างความรัก ความอบอุ่น แนะนำคิด
บวก และเป็นโค้ชส่วนตัวเคารพการ
ตัดสินใจ

2. พ่อแม่เป็นแบบอย่าง

(ROLE MODEL)

แสดงให้เห็นถึงความเพียรพยายาม
ความรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำที่ดีมี
จริยธรรม

3. คลุกคลีแบบไม่กดดัน

(EXPOSURE)

พาเข้าสัมผัสบรรยากาศธุรกิจตั้งแต่เด็ก
โดยไม่กดดันบังคับ สร้างความคุ้นเคยอย่าง
เป็นธรรมชาติ

| ขั้นตอนที่ ๔: เคารพทางเลือก & กฎการออกนอกบ้าน ๓-๕ ปี

การสร้าง "ความมั่นใจและอัตลักษณ์ของตนเอง"

ครอบครัวยุคใหม่ต้องยอมรับสิทธิในชีวิตของทายาท และสนับสนุน
กฎการทำงานข้างนอกเป็นพนักงานองค์กรชั้นนำ:

- 🏠 **ตั้งสมประสงค์:** ให้ทำงานนอกบริษัทครอบครัวอย่างน้อย 3-5 ปี
- 👥 **การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน:** ฝึกการ โดนดู โดนประเมินผลจริง
ภายนอก
- 🏠 **นำมุมมองใหม่กลับบ้าน:** เพิ่มพูนนวัตกรรมเชิงกลยุทธ์กลับมา
ใช้ในกงสี

| ขั้นตอนที่ ๕ & ๖: การบ่มเพาะจากบ้านและการพึ่งพาตนเอง

เริ่มต้นที่บ้าน (Start at Home)

สื่อสารมากกว่าการสั่งการ: การเตรียมความพร้อมทางที่ดี
ต้องเริ่มตั้งแต่ยังเด็ก สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย
ไม่ใช่อำนาจบีบบังคับให้ลูกอึดอัดจนเกลียดกลัว

บ่มเพาะการพึ่งพาตนเอง (Independence)

สร้างความเข้มแข็ง 4 มิติ: พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ (ไม่พึ่ง
เงินอย่างเดียว) ดูแลสุขภาพอย่างดี ใฝ่รู้เข้าถึงข้อมูล
ข่าวสารรอบด้าน และเรียนรู้ตลอดชีวิต

| ขั้นตอนที่ ๘: การรับมือวิกฤตและความล้มเหลว

การเตรียมพร้อมเพื่อป้องกัน ดีกว่าเผชิญพายุ

ทายาทและพนักงานในตระกูลต้องเรียนรู้วิธีปรับใจและรับมือกับสถานะเสี่ยงเมื่อความขัดแย้งเชิงความรู้สึกปะทุขึ้นในบ้าน:

- 💡 วางแผนสำรองฉุกเฉิน (Contingency Plan): เผชิญหน้าการสูญเสีย
- 💡 สมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งเดียว: ยึดผลประโยชน์ร่วมตระกูลเป็นหลัก
- 💡 ปรับใจบนขอบ: การนอบน้อมถ่อมตัวรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

SECTION 05

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในทุนมนุษย์

สืบสานความรอบคอบ ความมัธยัสถ์ และการสร้างภูมิคุ้มกันใจให้กับพนักงานทุกคน

๓ แกนหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคน

1. หลักการใช้เหตุผล

สอนทายาทและบุคลากรให้มี
วิจารณญาณในการประเมิน ตัดสินใจ
ด้วยความรอบคอบ ปราศจากความ
ลำเอียงส่วนบุคคล

2. หลักความพอประมาณ

การเข้าใจศักยภาพ จี๊ดจำกัด และ
ความสามารถที่แท้จริงของตนเองและ
องค์กร ไม่ทำธุรกิจเสี่ยงเกิน
งบประมาณงบสี

3. หลักการสร้างภูมิคุ้มกัน

รักษาสติ ความรับผิดชอบ และความ
มั่นคงเชิงคุณธรรม เพื่อรักษามรดก
ทรัพย์สินและชื่อเสียงตระกูลไปอีก
นับร้อยปี

คุณลักษณะของสถาบันครอบครัวที่พัฒนา HR ยอดเยี่ยม

- ✔ มุ่งเน้นความอยู่ดีมีสุข (Well-being): สมาชิกดูแลคุณภาพชีวิตของพนักงานและเครือญาติอย่างรอบด้าน
- ✔ ชื่นชมและให้เกียรติความสามารถ: สมาชิกชื่นชมและส่งเสริมทักษะเฉพาะด้านของคนในครอบครัวโดยไม่มีอคติ
- ✔ ค่านิยมหลักเด่นชัด (Core Values): การรักษากฎระเบียบและแนวคิดคติสอนใจจากรุ่นสู่รุ่นอย่างเหนียวแน่น
- ✔ ใช้เวลาคุณภาพร่วมกันอย่างจริงใจ: มีการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกพูดคุยด้วยความประนีประนอม
- ✔ มองวิกฤตให้เป็นโอกาส: มองปัญหาการก้าวเป็นความท้าทายในการเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกัน
- ✔ บทบาทที่ยืดหยุ่น: สมาชิกพร้อมปรับเปลี่ยนบทบาทช่วยเหลือหน้าที่ซึ่งกันและกันอย่างรวดเร็ว

| บทสรุปและวาทะสอนใจเพื่อความยั่งยืน

“ ต้นไม้ตระกูลร้อยปีที่แผ่กิ่งก้านการคำไปทั่วโลก ไม่อาจเจริญงอกงามได้เลย หากรากฐานของลำต้นขาด
การพิทักษ์และพำรสอนคุณธรรม มิตรภาพ และความไว้วางใจให้แก่คนรุ่นต่อๆ ไปในบ้าน”

— ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวินพัทธ์ เลิศพงษ์มณี (อ.กวิน)

ช่วงเสวนาวิชาการและถาม-ตอบ

ยินดีแลกเปลี่ยนประเด็นการบ่มเพาะทายาท และกระบวนการกำกับดูแลทุนมนุษย์ในธุรกิจครอบครัวของท่าน

Kawinphat.le@ssru.ac.th

090 328 7936

| คำถามทบทวนและฝึกฝนท้ายบทเรียน

คำถามทบทวนเชิงปฏิบัติ	รายละเอียดและสิ่งที่ต้องพิจารณา	เป้าหมายวัดความสามารถที่คาดหวัง
1. โมเดลโครงสร้าง ๓ ห่วง	ทายาทของท่านมีความพร้อมครบทั้ง 3 มิติ (Owner, Business, Family) หรือยัง?	เข้าใจบทบาทที่หลากหลาย แยกหมวดแต่ละใบได้อย่างมีสติ
2. กฎการทำงานภายนอก 3-5 ปี	คุณมีส่วนในการเตรียมทักษะและช่วยแก้ปัญหา "อคติทายาท" ในบงกัได้อย่างไร?	สร้างความมั่นใจและให้ทายาทรู้จักระบบงานข้างนอกจริง
3. ปรัชญาพอเพียงใน HRD	จงอธิบายการใช้หลักความมีเหตุผลและสร้างภูมิคุ้มกันในการบ่มเพาะทุนมนุษย์ในบ้าน?	ทายาททำงานด้วยความระมัดระวัง รักษาชื่อเสียงร้อยปีตระกูล

เอกสารอ้างอิงและแหล่งสืบค้นวิชาการ

แหล่งข้อมูลอ้างอิงทางกลยุทธ์	คำอธิบายรายละเอียดผลงาน	รายละเอียดผู้จัดทำพจนานุกรม
เอกชัย อภิศักดิ์กุล (๒๕๖๑)	การบริหารธุรกิจครอบครัว: ศาสตร์และศิลป์ของความยั่งยืน.	บริษัททริปเปิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด, กรุงเทพฯ.
Apisakkul, Akachai (2016)	Corporate Governance and Financial Performance of Family Business.	UTCC International Journal of Business and Economics.
Astrachan & McMillan (2003)	Conflict and Communication in the Family Business.	Marietta, GA: Family Enterprise Publishers.
KPMG Survey (2015)	European Family Business Barometer: Determined to Succeed.	KPMG International Cooperative (4th ed.).

IMAGE SOURCES & ATTRIBUTIONS

http://googleusercontent.com/image_collection/image_retrieval/1947923640716837895_0

ภาพประกอบ: บรรยาการรอบครัวสภาพระกูลสากลและการวาง โครงสร้างการพัฒนาคน

---

http://googleusercontent.com/image_collection/image_retrieval/67057608656548622_0

ภาพประกอบ: คนทำงานมีอาชีพภายนอกและทายาทรุ่นต่อไปสั่งสมวิธีการค้า

---

http://googleusercontent.com/image_collection/image_retrieval/7743050333104595884_0

ภาพประกอบ: การสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาเชิงจิตวิทยาและการเจรจาสมานฉันท์

Thumbnail

3

http://googleusercontent.com/image_collection/image_retrieval/16821304107871945549_0

ภาพประกอบ: ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทีมบอร์ดกงสียามฝ่าฟันมรสุมวิกฤตภายนอก

IMAGE SOURCES

<https://www.arachasemployeebenefits.ie/wp-content/uploads/2026/01/boardroom.png>

Source: www.arachasemployeebenefits.ie

---

https://media.istockphoto.com/id/1350217421/photo/cropped-shot-of-a-diverse-group-of-businesspeople-arguing-during-a-meeting-in-the-boardroom.jpg?s=612x612&w=0&k=20&c=m_0zt_F4tnjLiva5_4V_ihmbAbWYhh9mNW2UCLe2iUI=

Source: www.istockphoto.com

<https://www.spencertom.com/wp-content/uploads/2024/06/Startup-Experience-A-Must-for-Every-Young-Professional.jpg>

Source: www.spencertom.com

---

https://images.stockcake.com/public/3/4/5/345dcf17-b142-449a-9b01-45730e99d950_medium/hands-together-strength-stockcake.jpg

Source: stockcake.com